

9. Гумбольдт В. фон. Об изучении языков, или план систематической энциклопедии всех языков. *Язык и философия культуры* / В. фон Гумбольдт ; сост., общ. ред. и вступ. ст. А. Гулыги, Г. Рамишвили. Москва, 1985. С. 346–349.
10. Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества. *Избранные труды по языкознанию* / В. фон Гумбольдт ; общ. ред. Г. Рамишвили ; послесл. А. Гулыги, В. Звегинцева. Москва, 2000. С. 37–298.
11. Франко І. Відповідь критикові «Перебенді». *Зібрання творів*: у 50 т. / Ї. Франко. Т. 27: Літературно-критичні праці (1886–1889) / ред. С. Щурат, М. Яценко. Київ, 1983. С. 308–311.
12. Григор'єва Л. Погляди І. Франка на переклад та його перекладацька діяльність в аспекті ксенології. *Вісник Харківського державного університету ім. В.Н. Каразіна*. № 390: Актуальні проблеми теорії комунікації та викладання іноземних мов. Харків, 1997. С. 43–46.
13. Житецкий П. В. фон Гумбольдт в истории философского языкознания. *Вопросы философии и психологии* / под ред. Н. Грота, Л. Лопатина. Москва, 1900. Книга 51 (1). С. 1–30.

А. Ю. Кришко. Становление переводоведения в Украине. – Статья.

Аннотация. Раскрыт вклад украинских лингвистов в развитие отечественного языкознания и становление переводоведения как одного из основных направлений украинистики в XIX – начале XX в., определены особенности влияния лингвофилософских идей Вильгельма фон Гумбольдта на развитие украинского языкознания.

Ключевые слова: переводоведение, переводоведческая концепция, перевод, перепев, украинистика.

A. Kryshko. Formation of Translation Studies in Ukraine. – Article.

Summary. The contribution of Ukrainian linguists to the development of national linguistics and the formation of translation studies as one of the main areas of Ukrainian studies in the nineteenth than dearly twentieth centuries was determined, the influence of Wilhelm von Humboldt's linguistic and philosophical ideas on the development of Ukrainian linguistics were carried out.

Key words: Translation Studies, Translation Studies Conception, Translation, Rehash, Ukrainian Studies.

УДК 811.111'27

А.О. Кузьменко

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна

АНГЛОМОВНІ ПІСЕННІ ТЕКСТИ СТИЛЮ ЄВРОДИСКО В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ

Анотація: Євродиско посідає одне із провідних місць в історії пісенної культури, поєднуючи різновиди електронної танцювальної музики. Євродиско вирізняється «легкістю» контенту, висвітлює відхилення від традиційної культури норм поведінки та стосунків. Через глобальний характер поширеності текстів євродиско граматична структура пісень спрощена, превалює експресивна розмовна та просторічна лексика.

Ключові слова: євродиско, культура та мистецтво, пісенний дискурс, пісенний текст.

Постановка проблеми. Культура є конгломератом різноманітних національних культур, а одна з її найважливіших функцій – це пробудження в людині «диких та непримиренних природних тягін» [14, с. 18–19]. На думку Л. Виготського, мистецтво «дозволяє пережити великі пристрасті, які не знайшли свого виходу в реальному житті <...>. Світ вливається в людину через широкий отвір воронки тисячею закликів, потягів, подразників – ця нездійснена частина життя повинна бути так чи інакше жита» [3, с. 301]. Таке справедливо і щодо музики та пісні. У всі періоди розвитку людства саме пісня відіграла важливу роль у суспільстві. Так, на думку А. Полежаєва, пісенний текст варто розглядати як компонент культурного простору, який має велику силу впливу на своїх адресатів; пісня здатна на могутню як утворюючу, так і руйнівну дію щодо мови та її носіїв: можливість формування банку мовних засобів, які сприймаються носіями цієї мови за зразок, що надалі можуть бути використані для висловлення власних думок та емоцій [12].

Об'єктом цієї розвідки є європейська культура ХХ ст., а **предметом** – англомовні пісенні тексти стилю євродиско.

Мета полягає у визначенні місця та ролі англомовних пісень євродиско в контексті культури, дослідженні проявів лінгвокультурної своєрідності в текстах євродиско.

Аналіз досліджень. Зацікавленість до пісенного дискурсу та ліричних текстів простежується в низці праць. Дослідження О. Карапетян [4] присвячене опису експресивно-семантичної структури пісні, О. Нагібіна [8] аналізує змістові та мовні особливості текстів сучасних пісень, О. Малахова [6] розглядає естетичний код пісенної лірики, розвідки Ю. Плотницького [11] присвячені своєрідності англомовних рок-пісень, О. Морозова [7] аналізувала поетичні тексти творчості Дж. Ленона та П. Маккартні як феномен англійської культури.

Виклад основного матеріалу. Специфіка художньої культури ХХ ст. полягає в принципово переходному характері: формуються нове бачення світу, нові підходи до мови та мислення, нове самопізнання людини у світі, її ставлення до мистецтва та реалій буття. Цей процес відзначається пошуком зображувальних прийомів та експериментальною спробою створення нового стилю, який міг би відповідати новому світобаченню. Переломним ХХ ст. стало також і внаслідок потужного поступу науково-технічного прогресу. Зі становленням епохи інформаційних технологій, комп'ютеризації та інтернету відбувається шалений розвиток західної цивілізації, популяризації набуває закордонна (європейська) культура.

Д. Кристал вбачає в цьому позитивний аспект для глобальної культури загалом, оскільки «для молодого покоління символом свободи, непокори та прогресу» стають пісенні тексти [15, с. 47].

Пісенний текст – це один із видів креолізованих текстів, тобто текстів, у структурі яких поруч із вербальним компонентом застосовані засоби інших семіотичних кодів [11, с. 3]. Пісенні тексти являють собою складну єдність музикального та вербального складників, тому під час лінгвістичного дослідження варто пам'ятати про їхню дуальну природу, проте одночасно абстрагуватися від мелодичної частини, оскільки остання не підлягає однозначній інтерпретації [11, с. 5].

Сучасна пісня бере власні витоки з народної пісні, яка віддзеркалює традиційну народну культуру минулого, що описувала та регламентувала всі сфери життя, життєвий устрій загалом: сім'ю, суспільство, общину, націю.

Панівними у всесвітньому масштабі є англомовні пісенні тексти. За показниками Д. Кристала [15, с. 46], понад 90% груп та сольних виконавців сучасної музики співають англійською мовою.

У цій роботі увага сконцентрована на ліричних текстах стилю євродиско, який посів одне із провідних місць в історії пісенної культури. Євродиско – стиль, який виник у Німеччині в середині 1970-х рр. Беручи свої витоки зі стилю диско 60-х рр., євродиско також переймає неодадаїстський характер – спрямованість до максимального зближення мистецтва із життям, усунування меж між ними; оп-арт відображено в партнерських відносинах між митцем та реципієнтом [2].

Композиції євродиско є результатом поєднання різновидів електронної танцювальної музики, своєрідним симбіозом року та поп-музики. Саме в цьому стилі працювали такі виконавці, як “Baby’s Gang”, “Bad Boys Blue”, “Blue System”, С.С. Catch, “Click”, Danuta, Desireless, Fancy, “Fox the Fox”, F.R. David, “Icehouse”, “Joy”, Kylie Minogue, “Laid Back”, Lian Ross, “London Boys”, “Modern Talking”, Patty Ryan, “Pet Shop Boys”, Samantha Fox, Sabrina, Sandra, “Secret Service”, “Silent Circle”, “Yello” та ін. Розквіт євродиско припадає на 80–90-ті рр.

На відміну від текстів англомовного пісенного дискурсу 60-х рр., які були глибокі та серйозні за тематичним наповненням соціального характеру: протест проти війни, технічний прогрес, самовдосконалення, конфлікт поколінь тощо [11, с. 7], англомовні пісенні тексти євродиско вирізняються «легкістю» контенту, проте мають значний потенціал впливу на аудиторію.

Відбиваючи потяг людини до мистецтва як виявлення потреб у переживанні значущих моментів та їх образно-символічному уявленні, пісенний текст занурює адресата в «другу реальність», де відбувається самовираження та самопізнання людської душі [10, с. 140]. Як поетичний твір пісенний текст євродиско апелює до емоційності. Тематично-змістовне наповнення пісенних текстів євродиско здебільшого (95%) тяжіє до висвітлення міжгендерних різностатевих стосунків, зазвичай пристрастей з акцентом на почуття їх учасників: *I wanna kiss you, kiss you | I never hurt you, hurt you | And it's too late to say goodbye | No one can love you more | What are you waiting for, my love* (“Blue System”, “Sorry Little Sarah”); *Innocent love, | (You need my innocent love) | My innocent love tonight, | (I cannot get enough) | You can stay by my side | And give me everything; | Innocent boy, | (You need my innocent boy) | My innocent boy tonight, | (You now can get enough) | You can stay by my side | And show me everything <...>* (Sandra, “Innocent love”).

Роль тексту в євродиско полягає в конкретизації емоційно-чуттєвого компонента, викриваючи історію та деталізуючи її побутово-любівні колізії, які знайомі практично кожній людині, повідомляючи про думку, оцінку та судження адресата: *The night is yours, the night is mine | I beg you baby, take your time | It's like paradise | See your magic eyes | Feel the need in me | The night is yours, the night is mine | I beg your baby, take your time | Heaven in your eyes | Takes me to the sky | I'm in love with you* (“Modern Talking”, “The night is yours, the night is mine”). Можна простежити вплив сексуальної революції на Заході в 1960–1970 рр. у текстах пісень, оскільки вони насичені тематикою сексуального життя суспільства, перетворенням моральних орієнтацій, відторгненням консервативних норм побудови сім'ї, занепадом табування інтимних тем, лібералізацією статевих поглядів.

Як наслідок зображення фривольності в текстах євродиско порушується вербальна цензура: *Lay back | Back in my tenderness | And take | Take all my sweat caress | You've got all of me | It can't go wrong if you agree | Soon two hearts will beat in ecstasy* (“Bad Boys Blue”, “You're a woman”). Як зазначає О. Потапенко, пісенні тексти адекватно відображають актуальний стан мови та суспільства, що говорить нею [13, с. 170–171]. Оприлюднення інтимних стосунків у текстах євродиско вже не розцінюється ганебним, виходить за межі приватності.

Однак водночас відчувається буремність людської душі, яка воліє до високих почуттів, щирої любові: *Oh, I gave you my heart | Every little bit | You're holding me till the night is gone | Oh, my little heart really blew apart | When you touched me | You hold so strong | Now, you're looking in my eyes | And I feel the need | I will try to make your dreams come true | Nothing else I do | Only loving you | And I never will tell you lies* (“Modern Talking”, “Bells of Paris”). Тож, євродиско посідає проміжне місце в історії сексуальної революції-контрреволюції, підкреслюючи коливання суспільства між вибором ширих традиційних високих почуттів та короткострокових пристрасних стосунків.

Пісня стає ніби «дзеркалом життя», яке відображає основні цінності, етичні погляди, утворюючи модель поведінки й культурні норми [5, с. 54]. Розгл.: *Your Californian nights | Warm body held you tight | Was just a dream | But all the diamond lights | Can't give you peaceful lives or sweet dreams | Oh my God, you really think you have it made? | Your heart is won, with first class expenses paid | You drink champagne, eat caviar | A colour TV in the back of your car | And one of these days | You're gonna be surprised* (“Modern Talking”, “Diamonds never made a lady”); *In the backseat of your Cadillac | Oh, baby, oh you made me mad so mad | In the backseat of your Cadillac | I want to have my feelings back | Oh kiss me with devotion | All I want is you | Oh kiss you and hold you and touch you baby* (C.C. Catch, “Backseat of your Cadillac”).

В євродиско висвітлюється падіння нравів, коли матеріальне домінує над духовним. «Відкрито» говориться про можливість стосунків заради майна. Мрією стає можливість «жити на повну» чужим коштом: розгулювати Каліфорнією, розпивати коштовні напої, їсти ікру, їздити на облаштованому технікою автомобілі. Такі прагнення проявляються не лише у внутрішньому, але й у зовнішньому образі людини, який стає більш блискучим, яскравим; таким, що привертає увагу: *You packed your things in a carpetbag | Left and never looking back | Rings on your fingers, paint on your toes | Music wherever you go | You don't fit in a small-town world | But I feel you're the girl for me | Rings on your fingers, paint on your toes | You're leaving town where nobody knows* (“Modern Talking”, “You can win if you want”). Також відчувається пріоритет особистого добробуту над суспільними інтересами. Досягнення особистого благополуччя вважається нормою.

Відхилення від традиційних культурних орієнтирів у текстах євродиско відбито в послабленні впливу релігії на свідомість та поведінку людини: *I'll never be Maria Magdalena | (You're creature of the night) | Maria Magdalena | (you're a victim of the fight) | (you need love) | Promise me delight | (You need love) | Why must I lie | Find alibis | When will you wake up and realize | I can't surrender to you | Play for affection and | Win the prize | I know those party games too* (Sandra, “Maria Magdalena”). Це засвідчує своєрідний протест проти чистоти, покірності та цнотливості характеру.

Ідея працьовитого суспільства змінюється на ідею розваг та насолоди: *The faces wear a frown, | In the heaviness of sounds, | Seven days a week, | To the steady disco beat, | Moving and grooving. | Don't you know? | They want to let their feelings go, | <...> | There's something going on, | And you can come along, | They're parking all the cars, | Around the disco place and bars, | Moving and grooving, | Don't you know? | They want to let their feelings go* (“Bad Boys Blue”, “The people of the night”). Прийнятним вважається зосередженість на щоденних відвідуваннях таких закладів, як кафе, бар, дискотека, нічний клуб тощо.

Таку «пропаганду» життя заради власного задоволення швидко підхоплює молодь усього світу. Євродиско стає популярним на території європейських та радянських держав на початку 1980 – у середині

1990 рр. Таке поширення зумовлене і політичним трансформаціям радянської влади 1980 – початку 1990 рр., в основу яких покладено світобачення молодого покоління. Через глобальний характер поширеності текстів серед реципієнтів, які не є носіями мови, певний відбиток накладається на мовленнєву структуру пісень, що призводить до граматичного спрощення: *Change your mind | We getting closer | Change your mind | We can closer | Change your mind | We can closer | These eyes that shine | Are telling the story | I change your mind | All I need is time | Till I show you | Where I wanna be* (Sandra, “Change your mind”). Такий текст не має містити складні граматичні утворення, фразеологізми, які можуть стати незрозумілими загалу, для якого англійська не є рідною мовою. Тексти євродиско сповнені компресією: еліпс членів речення, безсполучниковий зв’язок, скорочення граматичних форм, злиття лексем, фонетична симпліфікація слів.

Погоджумося з О. Анісімовою [1] та В. Панченко [9; 10] стосовно того, що специфікою ліричних пісень є превалювання експресивної розмовної та просторічної лексики, жаргонізмів, сленгу, свобода в доборі способів та засобів номінації почуттів, ліричних персонажів тощо: *My world. | All my walls are broken down. | I don't want to stay around. | Cause I'm leaving you. | Oh girl. | Everything I make you do. | Say I try to do for you. | Cause you make me blue. | My world. | I left everything to you. | Now I don't know what to do without you* (“Bad Boys Blue”, “I live”). Простежується в текстах євродиско звертання, зміщення персональності, поширення речень, вигуки, диспозиція членів речення, некоректність видо-часових форм дієслів, узгодження підмета із присудком.

Отже, євродиско відбиває культурний переворот свого часу: зміну ціннісних орієнтирів, перехід від суворих дотримань правил поведінки до легкості буття, розваг, насолоди, висвітлення симпатій та закоханості. Водночас тексти євродиско вносять у культуру своєрідність мовлення: відсутність вербальної цензури, використання сленгу, жаргонізмів, граматичне спрощення. **Перспективним** вбачається детальне вивчення граматико-синтаксичної специфіки стилю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анисимова Е. Креолизованные тексты – тексты XX в.? Взаимодействие вербального и паралингвистического в тексте. Воронеж : ЦКИ, 1999. 148 с.
2. Бартош Н. История культуры Западной Европы (XX в.). URL: <http://window.edu.ru/resource/251/28251>.
3. Выготский Л. Психология развития человека. Москва, 2005. 1136 с.
4. Карапетян Е. Экспрессивно-семантическая структура русской лирической песни как жанровой формы художественной речи и лексические средства ее формирования : дис. ... канд. филол. наук. Ставрополь, 2001. 254 с.
5. Кузнецова М., Ходус А. Англомовний пісенний дискурс у контексті лінгвокультури (на матеріалі поп-пісень XXI ст.). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологія». 2017. № 29. Т. 2. С. 53–56.
6. Малахова О. Эстетичный код современной песенной лирики (конец XX – начало XXI ст.) : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.06. Київ, 2015. 20 с.
7. Морозова Е. Поэтическое творчество Д. Ленона и П. Маккартни: 1960–1970 гг. : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Самара, 2010. 23 с.
8. Нагибина Е. Содержательнее и языковые особенности текстов современных эстрадных песен : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Ярославль, 2003. 219 с.
9. Панченко В. Песенный текст vs. текст поэтический. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологія». 2016. № 21. Т.1. С. 54–56
10. Панченко В. Песня как объект лингвистических исследований: краткий обзор. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія*. 2014. Т. 7. С. 138–144.
11. Плотницкий Ю. Лингвостилистические и лингвокультурные характеристики англоязычного песенного дискурса : дис. ... канд. филол. наук. Самара, 2005. 183 с.
12. Полежаева А. Проблемы современного песенного текста: лингвоэкологический аспект : дис. ... канд. филол. наук. Иваново, 2011. 213 с.
13. Потапенко Т. Роль песни в изучении иностранцами русского языка и его культурного фона. URL: <http://ruslang.edu.ru/biblos/medod/227>.
14. Фрейд З. Лекции по психоанализу. Москва : Ренессанс, 1992. 289 с.
15. Crystal D. English as a Global language. CUP, 1997. 165 p.

А.А. Кузьменко. Англоязычные песенные тексты стиля євродиско в контексте культуры. – Стаття.

Аннотація. Стиль євродиско занял одно из ведущих мест в истории песенной культуры. Композиции євродиско являются результатом соединения разных видов электронной танцевальной музыки. Євродиско отличается «легкостью» контента, что способствует пониманию и восприятию большим количеством реципиентов. Тематическое наполнение тяготеет к освещению межгендерных, разнополюх отношений. Из-за глобального распро-

странения текстов среди реципиентов, которые не являются носителями языка этих песен, грамматической структуре текстов евродиско присуще упрощение. Своеобразием песенных текстов евродиско также является превалирование экспрессивной разговорной лексики, жаргонизмов, сленга и т. д.

Ключевые слова: евродиско, культура и искусство, песенный дискурс, песенный текст.

A. Kuzmenko. English song texts of the Eurodisco style in the context of the culture. – Article.

Summary. Eurodisco style occupied one of the leading places in the history of song culture. Eurodisco compositions are the result of combining different types of electronic dance music. Eurodisco is distinguished by its “lightness” of content, which contributes to understanding and perception of a wider number of recipients. Thematic content of intergender gender and sexuality relations. Due to the global distribution of texts among recipients who are not native speakers of these songs, a certain imprint is inherent in the grammatical structure of Eurodisco texts, which is distinguished by simplification. The peculiarity of Eurodisco’s song texts is also the prevalence of expressive and colloquial vocabulary, slang etc.

Key words: Eurodisco, culture and art, song discourse, song text.

УДК 821.111

Т.Л. Марчук

кандидат філологічних наук,

асистент кафедри англійської філології

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ, Україна

У.А. Колбасович

магістр 1-го року навчання

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ, Україна

ДИСКУРС ІЛЮЗІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РІВНОСТІ У ПЄСІ «ВОЛОХАТА МАВПА» ЮДЖИНА О’НІЛА

Анотація. Стаття присвячена аналізу проблеми соціальної рівності у п’єсі «Волохата мавпа» Ю. О’Ніла. Окреслено конфлікт та систему образів твору. В руслі експресіоністської поезики проаналізовано принципи характеротворення. Доведено, що з розвитком драматичної дії загальна напруга драми посилюється, призводячи до трагічного фіналу.

Ключові слова: ілюзія, соціальна рівність, драма, експресіоністська система світобачення, конфлікт, система образів.

Драматична спадщина Юджина О’Ніла, попри широкий інтерес з боку американських дослідників, і досі залишається на периферії української літературно-критичної думки. Так, Д.Т. Беард (Deanna Toten Beard), К. Бігсбі (Christopher Bigsby), П. Габрінер (Paul Gabriner), Б. Гельб (Barbara Gelb), Дж. Б. Гідмарк (Jill B. Gidmark), Д. Краснер (David Krasner) та інші, оцінюючи доробок драматургів США початку ХХ століття, на перше місце виводять постать Ю. О’Ніла як подвижника театральної революції та новатора американської драми. Його вважають батьком американської драми, «першим американцем, якому вдалося писати трагедії для театральних постановок» [4, с. 156]. Сьогодні певний поступ на шляху до об’єктивного вивчення творів американця на українських теренах здійснено Н. Висоцькою у студіях «Сучасна драматургія США» та «Доторк до фатуму» (До 100-річчя з дня народження Ю. О’Ніла). Розглядаючи доробок письменника на тлі літературного процесу США, дослідниця характеризує його художню творчість у контексті розвитку американського театру як «новаторську та реформаторську водночас» [1, с. 16]. Порівняльний аналіз п’єс Ю. О’Ніла та драм українських письменників початку ХХ століття знаходимо у працях М. Кореневич, Т. Марчук, С. Хороба та інших.

Нашу увагу привернула драма «Волохата мавпа» (“The Hairy Ape”), видана в 1923 році. Американський критик та публіцист Кетлін Дімік (Kathleen Dimmick) наголошує, що притаманні п’єсі есенціалізо-